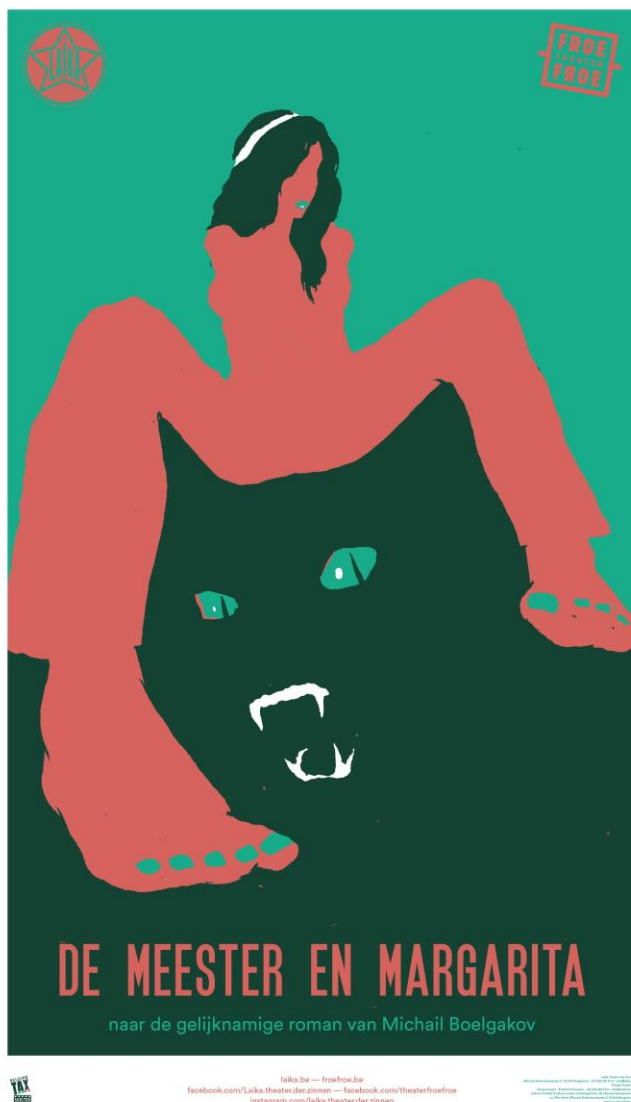

De Meester en Margarita in de klas

Margarita: komt uit het Grieks, betekent "parel".

Meester: m. (-s), betekent "heer"; "uitstekend kunstenaar".

Beste leerkracht,

Binnenkort komt u met uw leerlingen kijken naar de voorstelling *De Meester en Margarita*, een coproductie van Laika en Theater FroeFroe. Om de leerlingen voor te bereiden op dit theaterbezoek, stelde Laika deze bundel samen. Daarin vindt u informatie over de voorstelling en de thema's. Ook reiken we een aantal opdrachten aan waarmee u in de klas aan de slag kunt.

De informatie in deze map is enkel een hulpmiddel. Een inspiratiebron. U hoeft uiteraard niet elk item te behandelen. U kan er uit plukken wat u nodig acht om de leerlingen voor te bereiden op de voorstelling.

Een goed voorbereid publiek is een aandachtig, nieuwsgierig en betrokken publiek. Dit is een eerste voorwaarde om het bijwonen van een voorstelling tot een inspirerende, verrijkende ervaring te maken.

Mocht u nog vragen hebben, dan kan je die mailen naar info@laika.be.

We horen graag de reacties van de leerlingen op de voorstelling; deze kunnen naar hetzelfde adres worden gemaïld.

Tot binnenkort,

Laika & Theater FroeFroe

- Over **het stuk**

Er was eens een goed georganiseerde stad waar de burgers veilig en welvend waren. Het was er goed wonen, maar een eigen mening hebben kon gevaarlijk zijn. In die stad begint een mooie en waarachtige liefde tussen Margarita en haar geliefde schrijver, de meester. Maar tot grote wanhoop van Margarita verdwijnt de meester plots spoorloos. Tegelijkertijd zaaien de duivelse professor Woland en zijn vrolijke trawanten oncontroleerbare chaos en jagen alle burgers de stuipen op het lijf.

Het stuk is een satire op de hypocrisie, het opportunisme en de corruptie van de burgers in een stad. Maar daarnaast is het ook een grappig, universeel verhaal over de duivel, de liefde en zwarte magie. Het stuk bestaat uit drie door elkaar heen lopende verhaallijnen:

het verhaal van de duivel: in het stuk Woland genaamd, die vergezeld van zijn trawanten, de stad verblijdt met een bezoek. Hij deelt gratis geld uit, laat mensen – of sommige menselijke onderdelen - zomaar verdwijnen, doet voorspellingen over iemands dood, krijgt een hele theaterzaal zo gek dat men zijn avondkleding afstroopt en bijgevolg in ondergoed de straat op moet. Hij wordt bij zijn wonderwerken geholpen door twee opmerkelijke hulpjes, een kat genaamd Behemoth die af en toe van afmeting wisselt en een magere slungel die Korovjev wordt genoemd.

het verhaal van Pontius Pilatus en Jesjoea (Jezus): of het verhaal dat de Meester aan het schrijven is. Het onvoltooide manuscript van de Meester voert twee figuren uit het Nieuwe Testament op: Jezus (in het boek van de Meester Jesjoea genaamd) en Pontius Pilatus, procurator van de Romeinse provincie Judea. Onder zijn gezag werd Jezus ter dood veroordeeld en gekruisigd. Het verhaal van Boelgakov/de Meester wijkt op belangrijke punten af van het evangelie. Het begint op het moment dat Jezus gearresteerd is en voor Pilatus wordt gebracht. Jezus blijkt slechts een gewone man te zijn, met een uitermate groot empathisch vermogen, die achtervolgd wordt door een stel religieuze fanaten die al zijn woorden opschrijven en verkeerd interpreteren. Doordat Jezus in staat is de hoofdpijn van Pilatus enigszins te verlichten, wint hij zijn vertrouwen. Pilatus probeert alles om de terdoodveroordeling van Jezus teniet te doen, maar slaagt daar niet in: het volk wil dat de misdadiger Bar-Abas vrijuit gaat en Jezus de kruisdood sterft.

de liefdesgeschiedenis van de Meester en Margarita: Zowel De Meester als Margarita worden door de duivel gespaard tijdens zijn strafexpeditie door de stad. Anders dan de corrupte functionarissen, de gezichtsloze bureaucraten, de dronkzuchtige en rokkenjagende directeurs, de opportunistische artiesten en andere personages die uitblinken door ondeugd en zwakheid zijn zij de twee werkelijke verheven zielen uit het verhaal: de gekwelde, door twijfel overmande schrijver en zijn liefhebbende vrouw die luxe en zekerheden opgaf om bij hem te kunnen zijn.

Het manuscript van de meester wordt geweigerd door de uitgeverij. Hij wordt ervan beticht de bestaande orde te ondermijnen, verbrandt het manuscript en zoekt asiel in een psychiatrische instelling. De Meester vertrekt zonder Margarita iets te zeggen. Ze is radeloos op zoek naar hem in de stad. Het is uiteindelijk Margarita die hem redt: ze sluit een faustiaans pact met de duivel om haar Meester en zijn verboden meesterwerk van de ondergang te redden. In ruil daarvoor danst ze tijdens een waanzinnig 'vollemaansbal' met moordenaars, oplichters, huisjesmelkers en andere misdadigers, tot de duivelse hoogmis voorbij is en de stad in lichtelaai wordt gezet.

- Over **de auteur** van de roman

Het theaterstuk *De Meester en Margarita* is gebaseerd op een roman van Michail Boelgakovs (1891 - 1940). Het is zijn laatste en belangrijkste werk. Hij schreef de roman in zijn laatste 12 levensjaren, toen hij als schrijver voortdurend botste met de literaire en politieke autoriteiten, die onder het regime van Stalin elke maatschappijkritische stem monddood maakten. Om die reden werden romans en toneelstukken van Boelgakov bij zijn leven amper gepubliceerd of opgevoerd.

- **De makers** aan het woord

***De Meester en Margarita* wordt doorgaans, en deels ook, als een politiek-maatschappelijke satire beschouwd. Is er voor jullie een noodzaak om dit verhaal vandaag te vertellen?**

Jo Roets: Je kan het verhaal op heel veel verschillende manieren lezen, dus ook als een satire op de maatschappij, zo je wil. In de bewerking stellen we lafheid en moed tegenover elkaar. Waarom? Omdat we denken dat er vandaag moed nodig is om zaken te zeggen die ingaan tegen een bepaald populistisch discours. Wat dit betreft is 'De Meester en Margarita' (weer) relevant. En er zijn ook zinnen in de tekst geslopen die recht uit het huidige politieke discours zijn opgevist.

Marc Maillard: De roman is geschreven als een politieke satire; het spreekt voor zich dat je als maker zoekt naar gelijkenissen met de hedendaagse maatschappij. Je kan daar heel ver in gaan. Maar niet elke toeschouwer is politiek geëngageerd, en zeker niet de jongeren die een deel van de doelgroep vormen. Wat voorop staat is dat het geheel als theatervoorstelling overeind blijft. Bovendien vind ik dat wanneer je een goed verhaal brengt in het theater, je het vanzelfsprekend hebt over nu – zonder de inhoud expliciet de actualiseren. In ieder geval: we maken met 'De Meester en Margarita' geen politiek theater.

Jo Roets: Het is ook een universeel verhaal over de mens, dat voorbijgaat aan linkse of rechtse perspectieven. Er is sprake van de duivel, er wordt aan zwarte magie gedaan. Het speelt zich bovendien af in de wereld van de literatuur en het theater, een wereld die Boelgakov schetst als even hypocriet en machtsgeil als de rest van de maatschappij, en waarin de inhoudelijke boodschap ondergeschikt was aan vormelijke virtuositeit. Wie iets wezenlijks wilde vertellen, zoals de Meester, en dat met passie doet, wordt als een paria beschouwd en naar de rand van de samenleving gekatapulteerd.

Het verhaal wordt op een heel dynamische manier verteld, door middel van spelers/vertellers die de scènes ter plekke lijken te creëren en samen tientallen personages vertolken, door het gebruik van poppen in miniversie én op ware grootte, door live videobeelden op een scherm te projecteren, door de maquettes die de stad in miniatuurformaat meegeven, door choreografische bewegingsmomenten én, last but not least, door live muziek die soms puur soundscape wordt...

Marc Maillard: De scenografie weerspiegelt de inhoudelijke veelheid. Er is niet één, maar er zijn meerdere concepten die naast elkaar bestaan en zo toelaten dat je de verschillende dimensies van het verhaal kan evoceren: realisme en tovenarij, verleden en heden, de realiteit van de stad en de fictie van het boek dat de Meester aan het schrijven is... Dat kan je vertellen via grootse decors – die zie je in de verschillende versies van 'De Meester en Margarita' tot de musical toe – maar wij kozen voor een speelse, zeer gestileerde en uiterst flexibele scenografie die de nerveuze dynamiek van het verhaal en de vele rolwisselingen behapbaar maakt. En die zorgt voor een voortdurende actie op scène, waardoor jongeren meegezogen worden in het verhaal.

Jo Roets: Al deze verschillende disciplines door elkaar zetten de vele lagen van het verhaal in de verf. Maar het gaat voor mij verder dan een vorm die de inhoud dient. De manier *waarop* het verhaal wordt verteld is even interessant. In veel scènes is de toeschouwer ook getuige van *hoe* de beelden tot stand komen. Wat zich normaal gesproken achter de schermen afspeelt, zie je nu op scène gebeuren. Je krijgt als toeschouwer inzage in de creatie en de montage van de beelden. De speelvloer als transparant laboratorium, zeg maar. In die zin is de voorstelling een 'les' in mediawijsheid: ze legt de vinger op hoe en in welke mate de beelden die in de media verschijnen gemanipuleerd worden.

Deze voorstelling hadden we overigens nooit kunnen maken zonder een gedreven ploeg die deze disciplines beheersen en zich met een immens spelplezier heeft gesmeten.

- **Wie is wie?** De voorstelling heeft veel personages, zowel vertolkt voor acteurs als door poppen. De acteurs zelf spelen ook meerdere personages. Hieronder vind je een 'wie is wie' van een heel aantal personages (de lijst is nog langer...) om hen alvast te leren kennen.

Margarita

De Meester

Pontius Pilatus, de man die toestemde in de kruisdood van Jesjoea

Jesjoea, terechtgesteld wegens het zaaien van oproer

Berlioz, voorzitter van de Schrijversbond

Berlioz, voorzitter van de Schrijversbond

Woland, professor in zwarte magie

Behemoth, een zwarte kat

De secretaris van de Schrijversbond

De secretaris van de Schrijversbond

De penningmeester van de Schrijversbond

Latoenski, de opvolger van Berlioz als voorzitter van de Schrijversbond

De theaterdirecteur

De presentator van Woland's theatershow

Ivan, een jonge dichter

Stravinski, psychiater

De generaal

Een soldaat

Bert, componist en muzikant van live muziek op scène

Anoesjka, een toevallige passante die een fles zonnebloemolie laat vallen op de trasporen

- **Sympathy for the devil..** In *De Meester en Margarita* strijkt de duivel neer in de stad. De duivel komt niet om kwaad aan te richten, maar om te verwarren, te provoceren, te ontmaskeren. Hij wil niet zomaar het kwade, maar beloont Margarita als zij zijn beproevingen doorstaat. Vergelijk het met God die niet alleen zalft en liefde schenkt, maar ook straft en veroordeelt. De figuren Woland en Jesjoea (Jesús) dichter bij elkaar dan we denken. De ene ontmaskert het kwade, de ander probeert het goede op te roepen.

Opdracht: Een leerling bevraagt een medeleerling over zijn of haar beeld van de duivel. Spoor de leerlingen aan om volop te fantaseren, om hun eerste impuls hierin te volgen. Daag ze bij deze opdracht ook uit om voorbij het cliché beeld van de duivel-met-de-zwarte-sik en de horens te denken. De duivel kan ook een sympathieke figuur zijn...

- Hoe ziet de duivel eruit vandaag de dag? (geslacht, haarkleur, lengte, gewicht)
- Is hij jong of oud?
- Zijn er bijzonderheden aan zijn verschijning? (denk aan zijn ogen, neus, oren,...)
- Hoe klinkt zijn stem?
- Hoe spreekt hij? (bv. geaffecteerd of met een bepaald accent?)
- Hoe gaat hij gekleed?
- Heeft hij opvallende attributen, zo ja: welke?
- Wat eet en/of drinkt hij?
- Wat is zijn beroep?
- Hoe brengt hij zijn dagen door?
- Heeft hij hobby's?
- Hoe viert de duivel zijn verjaardag?
- Wat doet de duivel?

Het nummer *Sympathy for or the devil* van The Rolling Stones is gebaseerd op het boek *De Meester en Margarita*: https://www.youtube.com/watch?v=6RLiBo_h3Uk
De liedjestekst vind je hier: <https://genius.com/The-rolling-stones-sympathy-for-the-devil-lyrics>

- **Dealing with the devil:** In verhalen over de duivel en ook in *De Meester en Margarita* gaat het vaak over *een deal maken* met de duivel. Je krijgt iets van de duivel maar moet daar ook iets dierbaars voor opgeven. Dit is altijd een lastig dilemma. In Boelgakovs roman bijvoorbeeld moet Margarita een hele nacht 'dansen' met misdadigers en al het kwaad van de wereld in de ogen kijken, in ruil voor een hereniging met haar geliefde meester.

Opdracht: Per twee: een iemand neemt de rol van duivel op zich en de andere de rol van gewone 'sterveling'. Die laatste vertelt wat die zeker niet op het spel zou willen zetten in zijn of haar leven bij het maken van een deal met de duivel. De 'duivelse' leerling doet de burger daaropvolgend een voorstel. *An offer you can of cannot refuse?* Bespreek met de rest van de klas de gemaakte voorstellen.

- **Tis zo en ni anders!** Kan jij je een samenleving inbeelden waarin je niet mag schrijven wat je wil? Waar je doen en laten wordt gecontroleerd? Een stad waar je best niet teveel protesteert of je dreigt zomaar te verdwijnen...

Opdracht: Lees de volgende regels voor in de klas. De leerlingen kunnen per regel beslissen of ze deze zouden aanvaarden of niet. Als ze de regels onderschrijven gaan ze aan de linkerkant van het klaslokaal staan, als ze dat niet doen, rechts. Wanneer ze de regels niet aanvaarden moeten ze funderen waarom niet én kunnen verwoorden wat ze zouden doen om te revolteren. Ze kunnen na het aanhoren van andere meningen nog van kant veranderen.

1. Er worden bewakingscamera's geïnstalleerd in alle straten, zo lopen criminelen nooit lang op vrije voeten.
2. Door middel van slimme technologie zullen al je verplaatsingen en bewegingen vastgelegd worden.
3. Militairen patrouilleren op wisselende plaatsen in de staat om de veiligheid te garanderen.
4. Wie niet werkt krijgt geen geld van de staat. Wie wel werkt en dit twee jaar lang zonder onderbreking, wordt beloond met extra premies.
5. Je mag je niet in de openbare ruimte begeven met meer dan 5 mensen samen. Anders riskeer je een boete voor samenzwering.
6. Er wordt een verklikkingsysteem gebruikt om gevaarlijke mensen in de stad aan te kunnen houden: wie klikt blijft zelf buiten schot.
7. Alles wat er in de stad geschreven, gemaakt of gecreëerd wordt, wordt eerst gecontroleerd door het stadsbestuur. Als het goedgekeurd wordt, mag je het openbaar maken anders mag dat niet.
8. Je mag denken wat je wil, je mag het alleen niet van de daken schreeuwen.
9. Je mag niet openlijk in iets geloven, dat is strafbaar
10. Je mag geen opvallende kledij dragen op straat, enkel zwart en grijs is toegestaan. Zo is er meer gelijkheid in de maatschappij.
11. Je mening over politieke zaken hou je beter voor jezelf, zo stuit je niemand tegen de borst
12. Breng om de 6 jaar je stem uit, maar laat daarna de politiek zijn ding doen. Burgers moeten zich verder niet meer inlaten met politieke zaken
13. De doodstraf wordt opnieuw ingevoerd. Een rechter beslist over je straf.
14. Je kan enkel nog producten uit eigen land kopen, buitenlandse producten zijn schaars en heel duur
15. Je mag protesteren tegen het stadsbestuur, maar je mag je niet verenigen
16. Alle burgers moeten kunnen weten waar het geld van de stad naartoe gaat, een transparant beleid
17. Je mag als vrouw alleen niet met andere mannen omgaan in het openbaar
18. Er komt een vernieuwd registratiesysteem: iedereen die in de stad woont, moet de regels van de stad ondertekenen

- **! MISSING !** Graag uw aandacht voor volgende opsporingsberichten:

Een bebaarde, grote man is al enkele dagen vermist. Hij is een schrijver en was bezig aan een boek. Hij is het laatst gezien in de buurt van zijn kamertje in het centrum van de stad. Hij droeg een kostuum en werd voor het laatst gezien toen hij zijn woning verliet. Sindsdien is er van hem geen enkel spoor meer. Hebt u deze man gezien? Contacteer ons!

Een jonge vrouw met een rode jurk is al enkele dagen vermist. Ze is het laatst gezien dwalend door de stad met een grote koffer. Ze is van streek en vertelt dat ze op zoek is naar 'de meester'. Hebt u deze vrouw gezien, laat ons dan snel iets weten!

Opdracht: Maak met je klas een kort filmpje waarin enkele leerlingen (of de hele klas) een oproep doen aan de buitenwereld om mee te zoeken naar de verdwenen meester of margarita. Laat je inspireren door de vele videoboodschappen die je kent rond een verdwenen kind of partner. Sluit je filmpje af met een persoonlijke boodschap aan de meester of aan margarita. Stuur ons je video door en Laika deelt hem met de wereld!

- **Zwarte magie: say what?** Hebt je al wel eens een sprekende zwarte kat gezien? Of een vliegende vrouw op een winderige dag? Heb je je zich wel eens afgevraagd waarom bepaalde voorspellingen kunnen uitkomen? Of waarom mensen plotseling niet meer kunnen stoppen met zingen? Professor Woland en zijn trawanten zaaien met hun magische krachten op allerlei manieren verwarring in *De Meester en Margarita*: zo loopt iedereen die gratis kledij van hen heeft aangenomen, plots naakt rond en dwarrelt er geen echt geld maar gewoon papier uit de lucht.

Opdracht: Mocht je over magische krachten beschikken, wat zou je doen om een hele stad op stelten te zetten? Maak samen met een medeleerling een masterplan van grote en kleine acties die chaos kunnen brengen in een stad.

